

CHALMERS

YTTRANDE
2017-10-12
Chalmers dnr C 2017-1088

(Dnr M2017/01702/Ee)
m.registrator@regeringskansliet.se
filip.vestling@regeringskansliet.se
Regeringskansliet
Miljö- och energidepartementet
103 33 Stockholm

Synpunkter på remiss: Remittering av Energimarknadsinspektionens rapport 2017:05, Ny modell för elmarknaden

Chalmers tekniska högskola avger härmed sitt yttrande över Miljö- och energidepartementets remiss: Remittering av Energimarknadsinspektionens rapport 2017:05, Ny modell för elmarknaden (Miljö- och energidepartementets diarienummer M2017/01702/Ee).

Yttrande

Utredningen har noga lämnat förslag om hanteringen av data och relevanta tidsfrister. Chalmers ser ingen grund att invända mot dessa.

Som underlag för statens beslutsfattande är det anmärkningsvärt att rapporten innehåller så många subjektiva värdeomdömen om de egna förslagens förträfflighet i förhållande till den blygsamma omfattningen av konsekvensanalysen.

Nedan beskriver vi några brister i förhållande till viktiga tekniska trender och hur förslaget inte uppfyller ett EU-direktiv.

1. Förslagen som rör en nationell databas, av någon oklar anledning kallad "hubb", som innehåller alla uppgifter om anläggningar, anläggningsägare och deras mätdata har betydande fördelar. Men denna databas kommer också att vara ännu en databas som innehåller stora mängder information som vid missbruk hotar personlig säkerhet, försvårar skydd av egendom, ökar samhällets sårbarhet och kan inverka negativt på försvarsmaktens integritet.

Krav på att informationen skall vara lätt tillgänglig av effektivitetsskäl och att den samtidigt av olika säkerhetsskäl skall vara otillgänglig för andra, kommer att vara oförenliga. Det finns en risk att man, trots goda ambitioner, misslyckas att uppfylla båda.

Problemen kring hantering av elsystemets data finns redan idag. Men de blir med den föreslagna centraliseringen allvarligare.

2. Den föreslagna lagens distinktion mellan *elproducent* och *elkund* liksom mellan *uttagspunkt* och *inmatningspunkt* har i praktiken blivit allt svårare att upprätthålla. Mycket tyder på att denna trend fortsätter att accelerera.

Behålls distinktionen i lagen kan det leda till att man försöker anpassa de tekniska systemen genom parallella in- och utmatningsanläggningar på olika nivåer i elnäten med onödiga extrakostnader i systemet som följd.

Det framstår som fullt möjligt att, i vart fall i den lagstiftning som har med elmarknaden att göra, klara sig utan denna distinktion och istället fokusera på de balans-ansvariga som de aktörer som behöver en tydligt reglerad roll.

3. För balansansvaret saknas i förslaget en tydlig lagreglering av den balans-ansvariges ekonomiska ansvar då denne misslyckats samtidigt som man tvingats till bortkoppling av konsumtion. Den *marknadsmässighet* som utgör principen i samband med normal avräkning i samband med balansansvaret är svårtolkad då de som får sin elförsörjning bortkopplad inte får det efter en frivillig överenskommelse. De kostnader som idag följer av bortkoppling av elförsörjning till IT-system, betalningssystem etc får stora indirekta ekonomiska konsekvenser och det är viktigt att dessa inte underskattas då de felande balans-ansvarigas ersättningsskyldighet fastställs.

Denna tydliga reglering skulle kunna införas i *6 kap. Övergripande systemansvar balansansvar mm.*

Eftersom ledarna för Sveriges största kraftbolag inte ser att det finns ekonomiska skäl för bolagen att klara sitt balansansvar och därmed hotar med att det blir avbrott i leveranserna om de inte får stora skattesänkningar, uppfattar de uppenbarligen inte att deras egen kostnad för ett sådant misslyckande skulle vara lägre än den samhällsekonomiska kostnaden. Därför finns en samhällsekonomisk nytta av att tydliggöra att de balans-ansvariga skall betala minst den verkliga kostnaden för bortkopplade kunder då de balans-ansvariga misslyckas.

4. I balansansvars-kapitlets 14§ föreslås att det skall vara förbjudet för den balans-ansvariga att sätta upp villkor med hänvisning till kraftslag i vissa avtal. Detta är avtal där den som köper någon annans hjälp också åtar sig att betala för den köpta hjälpen. Skälen varför man där skall förbjudas att ställa sådana krav är svaga. Samtidigt finns en stark internationell trend att elkonsumerande företag i allt större antal kräver 100% förnybar el. Bland dessa finns Google, Apple och många andra av världens största och expanderande företag. Om ett lagstiftat förbud kommer att hindra dessa företag att nå sina globala mål vid investeringar i svenska verksamheter kan detta innebära en nackdel för landet. Det finns därför anledning att överväga om denna begränsning kan tas bort.

5. I 9 kap. 6 § kopplas på ett onödigt och oklokt sätt rätten att mata in el till nätet utan särskilda avtal till den komplicerade subventionen av vissa anläggningar som införts via inkomstskattelagen. Många små soleanläggningar finns, och allt fler kommer att byggas, som inte ens försöker utnyttja denna subvention. Att krångla till lagstiftningen genom att koppla ellagen till detta subventionssystem är inte långsiktigt hållbart.

Paragrafen borde kunna ersättas med ett krav på anmälan om att el ibland matas in och om vilken utrustning som används. Det är ju så det ofta redan fungerar i praktiken.

En lika onödig koppling mellan denna lag och det ohållbara subventionssystemet finns i 11§. Där sägs att varje elleverantör är skyldig att ta emot el från mikroproducent enligt 67 § inkomstskattelagen. Detta förefaller vara en onödig inskränkning av avtalsfriheten och därmed konkurrensen på marknaden. De konkurrensutsatta elleverantörer som inte vill hantera leveranser av detta slag bör ha rätt att avstå.

6. Enligt *EUs direktiv 2009/72/EC* om den gemensamma marknaden för el står i artikel 3, punkt 9, att man i samband med fakturering skall deklarerat inte bara vilka energikällor som använts utan också hur mycket koldioxid och radioaktivt avfall som orsakats av produktionen. Det är medlemsstaternas ansvar att lagstifta så att detta sker. Den här föreslagna lagen uppfyller inte direktivets krav eftersom den svenska texten enbart säger att mängden "kärnbränsleavfall" skall anges. Kärnbränsleavfall är endast en liten del av det radioaktiva avfall som elproduktionen orsakar. Därmed uppfyller inte den svenska lagen direktivet.

Något skäl att bryta mot direktivets krav har inte angivits. Lagtexten borde därför kunna justeras så att den är liktydig med direktivet.

Tomas Kåberger
Professor
Energy Area of Advance
Chalmers University of Technology

Member of the Royal Swedish Academy of Engineering Sciences

Editor in Chief, Energy Science and Engineering
<http://www.energyscienceengineering.com/>

Ärendets hantering

Ärendet har handlagts av professor Tomas Kåberger, vid avdelningen för Fysisk resursteori vid institutionen för Rymd-, geo- och miljövetenskap